



### ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

**A. Να αποδώστε περιληπτικά το περιεχόμενο του κειμένου σε 100–120 λέξεις χωρίς δικά σας σχόλια.**

Τα μέτωπα στα οποία εξελίσσεται παγκοσμίως η επίθεση κατά του ανθρωπιστικού πολιτισμού των σύγχρονων κοινωνιών αναφέρει και εξηγεί στο κείμενο αυτό ο συντάκτης. Η πολυμέτωπη αυτή επίθεση, με τη συνέργεια των εξελιγμένων Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας, στοχεύει πρώτα στην έκπτωση του ορθού λόγου με την υπερβολική χρήση της εικόνας και στην παθητικοποίηση του σύγχρονου ανθρώπου, η οποία, σταδιακά, οδηγεί στη γενικευμένη ιδιώτευση, δηλαδή στην πλήρη αδιαφορία για τις δημόσιες υποθέσεις. Εξελίσσεται δε, επιδιώκοντας την ομοιομορφοποίηση των ατόμων μέσω της προβολής κοινών τρόπων ζωής και κλιμακώνεται με τις θεωρίες περί του τέλους των ιδεολογιών και τους τέλους της ιστορίας. Η μεν πρώτη πρεσβεύει την απόρριψη κάθε ιδεολογικού οράματος για τη συγκρότηση των κοινωνιών ενώ η δεύτερη, καταργώντας τον άνθρωπο ως διαμορφωτή της πορείας του, τον συμβιβασμό με τα υπάρχοντα αδιέξοδα.

**B.1. Να αναπτύξετε σε μια παράγραφο 100–120 λέξεις την άποψη: *Με την μονομερή και καταχρηστική χρησιμοποίηση της εικόνας ο σύγχρονος άνθρωπος χάνει όλο και περισσότερο την ικανότητα να διαλέγεται και να συνδιαλέγεται και, τελικά, να εκφράζεται και να διαλογίζεται* (2<sup>η</sup> παράγραφος).**

Η κυριαρχία της εικόνας έχει ως συνέπεια την αδρανοποίηση των λογικών και εκφραστικών ικανοτήτων του ανθρώπου. Έχοντας αναπτύξει έναν πολιτισμό σε μεγάλο βαθμό βασισμένο στα εξελιγμένα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας κυρίως οπτικό, ο σύγχρονος άνθρωπος δέχεται αδιάκοπα πλήθος οπτικών παραστάσεων, μηνυμάτων και ερεθισμάτων. Εκπαιδεύεται να αντιλαμβάνεται τον κόσμο και τις καταστάσεις μέσω των εικόνων και των εντυπώσεων, στιγμιαίων και επιφανειακών, που αυτές προκαλούν. Έτσι όμως, υπολειπόμενες οι λογικές του ικανότητες, η κρίση, ο στοχασμός, και δυσχεραίνεται η βαθύτερη ανάλυση που απαιτεί χρόνο και αφοσίωση. Δυσχεραίνεται επίσης, η αναλυτική και τεκμηριωμένη διατύπωση, ακυρώνεται η ουσιαστική και ειλικρινής επικοινωνία. Η υποβάθμιση του γραπτού πολιτισμού οδηγεί στην υποβάθμιση της σκέψης και στην πλήττει την ποιότητα της επικοινωνίας των σύγχρονων ανθρώπων.

**B.2.α. Να ανιχνεύσετε τη συνοχή μεταξύ των έξι (6) παραγράφων του κειμένου. Νομίζετε ότι ο συγγραφέας διευκολύνει τον αναγνώστη να παρακολουθήσει τη συλλογιστική του πορεία; Η συνοχή ανάμεσα στις έξι (6) παραγράφους του κειμένου:**

- Η δεύτερη (2<sup>η</sup>) παράγραφος με την πρώτη (1<sup>η</sup>) παράγραφο: με τη χρήση αριθμητικού επιθέτου (*πρώτο*) το οποίο δηλώνει την αρχή απαρίθμησης ιδεών ή επιχειρημάτων (ο συντάκτης προτίθεται να ξεκινήσει από την 2<sup>η</sup> την απαρίθμηση των μετώπων στα οποία εξελίσσεται η επίθεση κατά του ανθρωπιστικού πολιτισμού στις σύγχρονες κοινωνίες) και με επανάληψη λέξης (*μέτωπο* στην 2<sup>η</sup> παράγραφο – *μέτωπα* στην 1<sup>η</sup> παράγραφο).
- Η τρίτη (3<sup>η</sup>) παράγραφος με τη δεύτερη (2<sup>η</sup>) παράγραφο: με τη χρήση αριθμητικού επιθέτου (*δεύτερο*) με το οποίο συνεχίζεται η απαρίθμηση των απόψεων και επανάληψη λέξης (*μέτωπο*).





- Η τέταρτη (4<sup>η</sup>) παράγραφος με την τρίτη (3<sup>η</sup>) παράγραφο: με τη χρήση αριθμητικού επιθέτου (*τρίτο*) και με επανάληψη λέξης (*μέτωπο*).
- Η πέμπτη (5<sup>η</sup>) παράγραφος με την τέταρτη (4<sup>η</sup>) παράγραφο: με τη χρήση αριθμητικού επιθέτου (*τέταρτο*) και με επανάληψη φράσης (... *μέτωπο της αντιπολιτιστικής επίθεσης* ...).
- Η έκτη (6<sup>η</sup> -τελευταία) παράγραφος με την πέμπτη (5<sup>η</sup>) παράγραφο: με τη χρήση αριθμητικού επιθέτου (*πέμπτο*) και με επανάληψη λέξης (*μέτωπο*).

Ο συγγραφέας διευκολύνει τον αναγνώστη να παρακολουθήσει τη συλλογιστική του πορεία διότι στην πρώτη (1<sup>η</sup>) παράγραφο, η οποία είναι δυνατόν να θεωρηθεί προλογική, διατυπώνεται η άποψη ότι η επίθεση κατά του πολιτισμού στον σύγχρονο κόσμο εκδηλώνεται σε πολλά μέτωπα (...*που εκδηλώνεται ως επίθεση κατά του πολιτισμού σε πολλά μέτωπα* ...). Στις επόμενες πέντε (5) παραγράφους αναφέρονται και εξηγούνται αυτά τα μέτωπα. Η χρησιμοποίηση ίδιου τρόπων συνοχής, δηλαδή αριθμητικών επιθέτων και επανάληψης λέξεων ή φράσης, βοηθά τον αναγνώστη να παρακολουθεί τα μέτωπα αυτά, συνεπώς και τις φάσεις στις οποίες η επίθεση αυτή εξελίσσεται.

**B.2.β. Να αποδώσετε πλαγιότιτλους στη δεύτερη (*Ως πρώτο μέτωπο... και να διαλογίζεται*), στην τρίτη (*Το δεύτερο μέτωπο...των ατομικών του συμφερόντων*), στην τέταρτη (*Το τρίτο μέτωπο ... κερδοσκοπικής αντίληψης*), στην πέμπτη (*Το τέταρτο μέτωπο...ως αμετακίνητη*) και στην έκτη (*Το πέμπτο μέτωπο ... της επίγειας εξέλιξης*) παράγραφο του κειμένου.**

**Πλαγιότιτλοι παραγράφων**

- 2<sup>ης</sup> παραγράφου: Η υποβάθμιση του λόγου, συνέπεια της κατάχρησης της εικόνας.
- 3<sup>ης</sup> παραγράφου: Η εξουδετέρωση της ουσιαστικής επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων οδηγεί στην ιδιώτευση.
- 4<sup>ης</sup> παραγράφου: Υιοθέτηση ομοιόμορφων συμπεριφορών.
- 5<sup>ης</sup> παραγράφου: Η θεωρία για το τέλος των ιδεολογιών στην υπηρεσία της διατήρησης των υπαρχόντων αδιεξόδων.
- 6<sup>ης</sup> παραγράφου: Η θεωρία για το τέλος της ιστορίας καταργεί τον άνθρωπο ως δημιουργό της ιστορίας του.

**B.3. Να γράψετε τα συνώνυμα των λέξεων: *καταχρηστική* (2<sup>η</sup> παράγραφος), *εξυπηρέτηση* (3<sup>η</sup> παράγραφος), *προαγωγή* (4<sup>η</sup> παράγραφος), *πορευτεί* (5<sup>η</sup> παράγραφος), *απαλείφεται* (6<sup>η</sup> παράγραφος), χωρίς να αλλάζει το νόημα του κειμένου.**

**Συνώνυμες λέξεις**

- **καταχρηστική:** υπερβολική
- **εξυπηρέτηση:** ικανοποίηση
- **προαγωγή:** πρόοδος
- **πορευτεί:** βαδίσει, εξελιχθεί
- **απαλείφεται:** εξαφανίζεται, χάνεται





Γ. Στο κείμενο που διαβάσατε ο συγγραφέας υποστηρίζει ότι ένα από τα μέτωπα της αντιπολιτισμικής επίθεσης στοχεύει στην ομοιομορφοποίηση των ανθρώπων από την άποψη των καταναλωτικών προτιμήσεων, του γούστου, του τρόπου ζωής και διασκέδασης. Σε κείμενο-εισήγηση που θα παρουσιάσετε στους συμμαθητές σας για τις ανάγκες του μαθήματος της νεοελληνικής γλώσσας αναφέρεστε στους παράγοντες που οδηγούν τους σύγχρονους ανθρώπους στην υιοθέτηση όμοιων τρόπων συμπεριφορών και δράσης. Επίσης, αναφέρεστε στις προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν, ώστε αυτός να κατορθώνει να διατηρεί στοιχεία της ατομικής του ταυτότητας (500-600 λέξεις).

#### Προσφώνηση

Αγαπητές συμμαθήτριες, αγαπητοί συμμαθητές,

#### Πρόλογος (ενδεικτικά)

- Επισήμανση της διαχρονικότητας που εμφανίζει το φαινόμενο της ομοιομορφοποίησης των ανθρώπων, της υιοθέτησης κοινών τρόπων ζωής, δράσης και συμπεριφοράς.
- Αναφορά (και) μορφών με τις οποίες αυτή η ομοιομορφοποίηση εκδηλώνεται: στις καταναλωτικές προτιμήσεις, στην αισθητική-γούστο, στη μόδα, στις αθλητικές εκδηλώσεις, στην πολιτική και την ιδεολογία, στον τρόπο ζωής στα αστικά κέντρα, στη διασκέδαση, τη μετακίνηση, τον στρατό, τις νοοτροπίες, την επικοινωνία.

#### Κύριο μέρος (ενδεικτικά)

α) Παράγοντες που οδηγούν τους σύγχρονους ανθρώπους στην υιοθέτηση όμοιων τρόπων συμπεριφορών και δράσης.

Η ανάγκη των κοινωνιών να ισχυροποιούν τους δεσμούς συνοχής ανάμεσα στα μέλη τους, ως αναγκαίο όρο συντήρησης και επιβίωσης.

- Έτσι, αναδεικνύονται, προτείνονται και επιβάλλονται κοινές συμπεριφορές είτε καλλιεργώντας στα μέλη τους τον φόβο της απόρριψης είτε καταστέλλοντας, πατάσσοντας και τιμωρώντας οποιαδήποτε διαφορετικότητα και απόκλιση από τα κοινώς αποδεκτά πρότυπα.

#### Η συγκέντρωση ανθρώπων στα μεγάλα αστικά κέντρα.

- Η εγκατάλειψη της φυσικής ζωής της επαρχίας -των τοπικών κοινωνιών με τις διαφορετικότητές τους και η συγκέντρωση μεγάλου αριθμού ανθρώπων στα αστικά κέντρα οδήγησαν στη δημιουργία γιγαντουπόλεων. Μέσα στην ανωνυμία του πλήθους οι δυνατότητες προσωπικών επιλογών μειώνονται. Έτσι, η μετακίνηση, η διασκέδαση και η ψυχαγωγία, η εργασία, ακολουθούν κοινά πρότυπα.

#### Τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας με τη δύναμη ελέγχου και χειραγώγησης που διαθέτουν.

- Αξιοποιώντας τη δύναμή τους, εικόνα, ήχος, εξωραϊσμός ή συγκάλυψη της πραγματικότητας, τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας επιδρούν αλλοτριωτικά στη συνείδηση του ανθρώπου και επιβάλλουν κοινές αντιλήψεις, νοοτροπίες και συμπεριφορές σε κάθε τομέα της ζωής.
- Αιχμαλωτίζουν το υποσυνείδητο και παθητικοποιούν τα άτομα. Έτσι, αυτά στερεούνται σταδιακά βασικών στοιχείων ατομικότητας και ακολουθούν έναν ομοιόμορφο τρόπο ζωής.

#### Η διαφήμιση και οι επιταγές της μόδας





- Η διαφήμιση επιβάλλει κοινές καταναλωτικές συνήθειες και ανάγκες οι οποίες πρέπει να ικανοποιηθούν με την εξασφάλιση προϊόντων και υπηρεσιών κοινών για όλους.
- Η μόδα επιβάλλει κοινά πρότυπα αισθητικής και τάσεις, στην ένδυση, την υπόδηση, την κόμμωση, αλλά και σε νοοτροπίες, συμπεριφορές, προορισμούς, ακόμα και σε μορφές τέχνης και κώδικες επικοινωνίας.

#### **Ο πολιτικός λόγος, όταν προσλαμβάνει χαρακτηριστικά προπαγάνδας.**

- Η πολιτική προπαγάνδα με τις τεχνικές που αξιοποιεί, την απολυτότητα, την επανάληψη της ιδέας, τον αποκλεισμό διαφορετικών απόψεων είναι δυνατόν να παρασύρει τους πολίτες, χειραγωγώντας τους σε συγκεκριμένη κατεύθυνση και την αμβλύνοντας τις προσωπικές τους απόψεις.

#### **Το χαμηλό πνευματικό επίπεδο και η υποβάθμιση της κριτικής ικανότητας.**

- Η απουσία γενικότερης παιδείας, η επικέντρωση αποκλειστικά σε τεχνοκρατικούς προσανατολισμούς ή η ωφελιμιστική προσέγγιση της γνώσης συρρικνώνουν τους πνευματικούς ορίζοντες του ανθρώπου και αμβλύνουν την κρίση του.

#### **Η παγκοσμιοποίηση.**

- παγκοσμιοποίηση της οικονομίας και του πολιτισμού ενισχύει τη διαμόρφωση μιας ενιαίας-πλανητικής αγοράς στην οποία οι καταναλωτές ακολουθούν κοινά καταναλωτικά και πολιτιστικά πρότυπα και συμπεριφορές.

#### **β) Προϋποθέσεις για τη διατήρηση στοιχείων ατομικότητας**

##### **Συνεχής προσπάθεια για τη διαμόρφωση ολοκληρωμένης προσωπικότητας**

- **πνευματικά**, με την ανάπτυξη πνευματικών αρετών και ικανοτήτων: γνώση, ορθολογισμός, ανάπτυξη κριτικής ικανότητας για την επεξεργασία και αξιολόγηση των μηνυμάτων της διαφήμισης, της πολιτικής εξουσίας και των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας, αμφισβήτηση κάθε παραδομένης αξίας και αυθεντίας.
- **ηθικά**, με την καλλιέργεια ηθικών αξιών: παρρησία, σθένος και αποφασιστικότητα στις περιπτώσεις που θα χρειαστεί να αποτολμηθούν ρήξεις με παγιωμένες αντιλήψεις και καταστάσεις, σθένος για την ανάληψη της ευθύνης που θα έχει η διαφοροποίηση από τις κοινές πεποιθήσεις, αυτοσυγκράτηση, αυτοπεποίθηση, επιμονή και αισιοδοξία.
- **κοινωνικά**: συμμετοχή στην κοινή μοίρα και στα κοινωνικά δρώμενα με συγκεκριμένες θέσεις και τεκμηριωμένες απόψεις, με συγκροτημένη αντίληψη για τη ζωή, τα πράγματα και τους ανθρώπους, αλληλεγγύη, συνεργασία και συλλογικότητα.

##### **Συστηματικός αγώνας για την κατάκτηση (ικανοποιητικού βαθμού) αυτογνωσίας.**

- Μέσα από έναν τέτοιο αγώνα ο άνθρωπος θα κατορθώνει να εντοπίζει τα στοιχεία που συνιστούν τη μοναδικότητά του, την ατομικότητά του, τον συναισθηματικό και ψυχικό του κόσμο, τα ελαττώματά, τις αρετές του, τα λάθη και τις παραλείψεις του, τις θετικές ιδιότητές του. Στον αγώνα αυτόν αναγκαίοι είναι οι μικροί ή οι μεγάλοι απολογισμοί και πολύτιμοι αρωγοί η φιλική συντροφιά, ο οικογενειακός περίγυρος, η γνώση, η τέχνη, η επιστήμη, ο φιλοσοφικός στοχασμός, η θρησκευτική πίστη.

#### **Η ευθύνη του εκπαιδευτικού συστήματος**

- όταν ενθαρρύνει τη διατύπωση αποριών και ερωτημάτων, όταν παρακινεί στην αναζήτηση της γνώσης και στην έρευνα, όταν δίνει προβάδισμα στη φαντασία, στον αυτοσχεδιασμό, τον πειραματισμό και την τέχνη, όταν επιβραβεύει την αυτενέργεια





και τις πρωτοβουλίες των μαθητών, όταν επιδιώκει τον ελεύθερο διάλογο, όταν καλλιεργεί (και) τους ανθρωπιστικούς προσανατολισμούς.

#### Η αποστολή της οικογένειας

- όταν με την κατάλληλη καθοδήγηση, συμβουλές, παρατηρήσεις, προτροπές βοηθά τους νέους στη διαμόρφωση ολοκληρωμένης προσωπικότητας και όταν παρακινεί στην ανακάλυψη του βαθύτερου εαυτού.

#### Επίλογος (ενδεικτικά)

- Η σύγχρονη εποχή θέτει σε αμφισβήτηση την προσωπικότητα και την ατομική ελευθερία του ανθρώπου. Αυτός οφείλει να ξαναβρεί την ταυτότητά του αντιστεκόμενος με ηθικά και πνευματικά εφόδια στα αλλοτριωτικά και επικίνδυνα για την ατομικότητά του μηνύματα.

**Αποφώνηση**

Ευχαριστώ για την προσοχή σας

